

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Keski-Suomen TE-toimiston lausunto työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemistilaisuuteen 16.4.2021 / HE 43/2021 vp hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Esityksen pääasiallinen sisältö

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työttömyysturvalakia sekä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia.

Asiakas voitaisiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilun aikana siirtää toisen kokeilukunnan asiakkaaksi tai takaisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai asiakkaan turvallisuuteen liittyvästä perustellusta syystä. Työttömyysturvatehtäviä siirrettäisiin laajemmin työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueiden kunnille. Keskeisimmät lisättävät tehtävät liittyvät työnhaun voimassaoloon ja sen ratkaisemiseen, onko henkilö työtön.

Muutoksenhakua harkinnanvaraista kulukorvausta koskevista päätöksistä selkeytettäisiin. Viranomaisen harkintaan perustuvasta korvauksen epäämisestä ei olisi oikeutta hakea muutosta ja päätöksen muilta osin muutoksenhaku tapahtuisi sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutusoikeuteen.

Asiakastietojärjestelmien käyttöoikeuksia koskevaa sääntelyä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa korjattaisiin. Lisäksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin tehtäisiin eräitä pienempiä muutoksia.

16.4.2021

Dnro KEHA/2287/2021

Lait on tarkoitettu pääosin tulemaan voimaan 1.6.2021. Työttömyysturvatehtävien laajempaa siirtoa kunnille koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan vasta 2.10.2021.

Keski-Suomen TE-toimiston lausunto hallituksen esitykseen

Keski-Suomen TE-toimiston näkemyksen mukaan esitetyt muutokset ovat tarpeellisia. Muutokset tarkentavat TE-toimiston ja kuntakokeilukuntien työnjakoa työttömyysturvatehtävissä. Muutoksilla tarkennetaan myös TYPPI-rekisterin ja URA-järjestelmän käyttöoikeuksia.

Lakiesityksessä on avattu selkeästi perusteita erityisesti työttömyysturvan työnjakoon liittyvien resurssikysymysten sekä käyttöoikeuksien laajentamisen tai muutosten suhteen. Kokeilulakiin tehtävät täsmennykset esimerkiksi tilanteista, jolloin TE-toimisto tekee päätöksen palkkatuen myöntämisestä, ovat olennaisia tulkinnallisuuden välttämiseksi. Joihinkin asioihin tarvitaan kuitenkin edelleen tarkennusta, kuten asiakkaan siirtämisen perusteisiin takaisin TE-toimistolle.

Lakiesityksen 25 §:ssä esitetty voimaantulon porrastaminen on tarkoituksenmukaista toteuttaa esityksessä kuvatulla tavalla siten, että siinä otetaan huomioon työttömyysturvan asiantuntijalausuntojen valtakunnallisen keskittämisen aikataulu.

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeiluista

Keski-Suomen TE-toimisto katsoo, että lakiesityksen muutosehdotukset ovat tarpeellisia täsmennyksiä lakiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta. Täsmennysten myötä lain soveltaminen kokeilualueiden kunnissa helpottuu. Keski-Suomen TE-toimisto haluaa kuitenkin nostaa muutamia keskeisiä lainkohtia, joihin toivotaan vielä tarkennuksia.

Lakiesityksen 12 a §:n mukainen työttömyysturvatehtävien laajempi siirto kuntakokeilukunnille selkeyttää TE-toimistojen ja kuntakokeiluiden välistä työnjakoa työttömyysturvan peruslausuntojen osalta. Lisäksi laajemman siirron myötä mahdolliset tiedonvaihtoon liittyvät viiveet poistuvat, kun lausunto voidaan antaa suoraan asiakaspalvelussa.

Muutoksessa nykyisinkin TE-toimiston päivittäisessä asiakaspalvelutyössä tehtävien työvoimapolitiittisten lausuntojen laajempi siirto kunnille mahdollistaa TE-toimistoista siirtyneen henkilöstön työttömyysturvaan liittyvän osaamisen ylläpidon. Esityksen huomioidut siirron resurssivaikutuksista ovat paikkansa pitävät, sillä ei-harkintaa tai vähäistä harkintaa sisältävien lausuntojen tekeminen kuului TE-toimistoista siirtyvän henkilöstön tehtävänkuviiin.

Laajemman siirron myötä kuntasektorin omien työntekijöiden työtehtävät voivat lisääntyä, mutta kokeilukunnille annettu työttömyysturvalakien perehdytys ja vastuu välittää

16.4.2021

Dnro KEHA/2287/2021

asiakkaan työttömyysturvaan liittyvät tarpeelliset tiedot jo ennen muutosta, valmistavat kuntasektorin henkilöstöä tekemään näitä tehtäviä.

Muutoksen valmistelun yhteydessä on hyvä taata kuntasektorille riittävän kattava perehdytys kokeilulain lisäysten nojalla annettaviin työttömyysturvalausuntoihin. Tehtävien siirrossa on hyvä huomioida myös se, että työttömyysturvan peruslausuntojen valitusvastineisiin ja kanteluihin tulisi turvata riittävä osaaminen myös kokeilukunnissa.

Työttömyysturvatehtävien laajemmassa siirrossa on hyvä huomioida kuntien itsehallinnollinen rooli. Lainsäädännön tulkinta on ohjaavaa, mutta ei sitovaa, mikä voi johtaa siihen, että työttömyysturvalain menettelyihin ja soveltamiseen voi tulla paikallistason ratkaisuja kunkin kokeilukunnan mukaisesti. Jo tällä hetkellä 15 TE-toimiston välillä on eroja työttömyysturvan menettelyissä ja linjauksissa. Kokeilukuntien, ja jatkossa pysyvässä mallissa kaikkien kuntien, toimeenpanomallissa hajonta kasvaa merkittävästi.

Koska siirto käsittää vain vähäistä harkintaa koskevat lausunnot, lakimuutos ei todennäköisesti merkittävässä määrin vaaranna asiakkaiden yhdenvertaisuutta. Lakiesityksessä olisi kuitenkin tärkeää määrittää Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oikeudellisen tuen ja Länsi-Suomen aluehallintoviraston ohella tulevan työttömyysturvan asiantuntijakäsittelyn keskitetyn yksikön rooli kuntien ja TE-toimistojen työttömyysturvalain menettelyiden ohjeistamisessa ja laintulkinnassa, jotta asiakkaiden yhdenvertaisuus työttömyysturvalain soveltamisessa ei olisi riippuvainen siitä, missä kunnassa asiakas asuu.

Lakiesityksen 5§:n lisättävissä momenteissa 4-6 asiakkuuden siirtämiseen liittyvien perustelujen täsmentäminen on tarpeen, jotta asiakkaan kielelliset ja muut perusoikeudet toteutuisivat kuntakokeiluiden aikana. Kokonaisuudessaan lakiesityksen 5§:n muutosehdotukset ovat tärkeitä. Lakiesityksessä tuodaan esille joitakin tilanteita, missä asiakas voi itse esittää siirtämiseen liittyvän pyynnön kotikuntansa alueen TE-toimistolle. Lisäys asiakkaan turvallisuuteen liittyvistä perustelluista syistä on hyvä, samoin kuin täsmennys siitä, kuka tekee siirtopäätöksen.

Lakiesityksen mukaan asiakkuuden siirtämisen perusteet vastaisivat niitä perusteita, millä TE-toimisto voi jättää siirtämättä asiakkaan kokeiluun. Pääsääntöisesti nämä perusteet liittyvät asiakkaan työnhaun tilanteeseen ja mahdollisuuteen saada palvelutarpeensa mukaisia palveluita esimerkiksi lyhyen työttömyysjakson aikana. Keski-Suomen TE-toimisto esittää lakiin tai sen soveltamista koskevaan ohjeistukseen täsmennettävän siirtoon liittyviä käytännön asioita sekä perusteita. Olisi hyvä määrittää, miten asiakkaan tulee esittää siirtopyyntö ja mikä taho TE-toimistossa tekee siirtopäätöksen. Lisäksi perusteltuja syitä olisi tarkoituksenmukaista avata laajemmin suhteessa kokeiluun siirtämättä jättämiseen: voiko asiakkaan pyyntö perustua esimerkiksi siihen, että hänen työttömyysjaksonsa on lyhytaikainen. Keski-Suomen TE-toimisto toivoo myös täsmennettävän sitä mitä syytä siirtämisessä tai siirtämättä jättämisessä tulisi painottaa. Vaikka siir-

16.4.2021

Dnro KEHA/2287/2021

topäätökset tulevat olemaan yksittäistapausten arviointiin perustuvia, olisi hyvä määrittää joitain yleisiä linjauksia, millä taattaisiin asiakkaiden yhdenvertaisuutta myös siirtopäätöksissä.

Olisi hyvä täsmentää myös niitä tilanteita, missä TE-toimisto arvioi asiakkaan siirtoa palvelutarpeen mukaisten palveluiden saatavuuteen perustuen erityisesti silloin, kun siirtopyyntö olisi sellaiselle alueelle, missä on toinen kuntakokeilu. Tarkennusta vaatisi se, että pitääkö asiakkaan itse esittää pyynnössään, mihin hän toivoo asiakkuutensa siirrettävän vai arvioiko siirtopyynnön saanut TE-toimisto, olisiko asiakkaan palveluiden saatavuus parempi toisen kokeilualueen kunnassa vai TE-toimistossa.

Lausunto julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutosehdotuksista

Esitetyt muutokset julkiseen työvoima- ja yrityspalvelulakiin ovat nykyistä lainsäädäntöä täydentäviä. Harkinnanvaraisen kulukorvauksen muutoksenhakuun liittyvät esitykset ovat tarkoituksenmukaisia.

Lausunto työttömyysturvalain muutosehdotuksesta

Lakiesityksessä annettu muutosesitys on tärkeä täsmennys TTL 2a luvun 13 a §:n sanamuotoihin, jotta työttömyysturvalain mukaisten seuraamusten arviointi olisi mahdollista silloin, kun asiakas vetoaa kulukorvauksetta jäämiseen kieltäytyessään velvoittavasta palvelusta.

Lausunto työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain muutosehdotuksista

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä eli TYPPI-rekisteriä koskeva muutosehdotus on tarkoituksenmukainen, koska se mahdollistaa sen, että käyttöoikeus ei edellytä virkasuhdetta. Tehtävät, joissa käytetään julkista valtaa, edellyttävät virkasuhdetta. TYPPI-rekisterin käyttöoikeudessa on kuitenkin kyse teknisestä käyttöoikeudesta, joka mahdollistaa asiakkaan monialaista yhteispalvelua koskevien tietojen tallentamisen rekisteriin.

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt palvelupäällikkö Emmi Lahti ja ratkaissut johtaja Tuula Säynätmäki.

Tuula Säynätmäki
Johtaja

Emmi Lahti
Palvelupäällikkö